

" Snoave cu măști " — Jeux de masques

Spectacolul prezintă peripectivile lui Păcală, vestit erou popular al folclorului românesc.

Prologul spectacolului evocă în stilul teatrului popular de bîlci, alți eroi asemănători lui Păcală: Bufonul, Tili Eulenspiegel, Scapin, Svejk, Nastratin, Mateiaș, Gîscarul, Arlecchino.

Chiar de la naștere, Păcală (numele lui vine de la păcăleală) s-a ținut de năzdrăvăni : oelor trei ursitoare venite la leagănul lui (conform unei vechi credințe populare), el le încadă cozile. Ursitoarele supărate îi menesc să fie acela care se va lupta cu nedreptatea, hoția, trufia, lăcomia, îngîmfarea, minciuna, să fie acela care ia apărarea dreptății, cinstei, modestiei, generozității, adevărului. " Armele " de luptă ale lui Păcală vor fi satira și risul.

Ajuns flăcău, Păcală va pedepsi pe strîngătorul de biruri, dîndu-i în locul unei pungi cu cincî galbeni, o pungă de pietricele. În același timp, păcălîndu-l pe zapciu, ia de la acesta o pungă cu cincî galbeni și o dă unui bătrîn ca să se elibereze din robie. Zapciuul cheamă jandarmii și le poruncește să-l aresteze pe Păcală. Păcală ar fi putut scăpa dar, apare Ilenuța; el rămîne fermecat de această țărancă frumoasă și jandarmii îl prind.

Păcală este dus la postul de jandarmi, unde vedem că " jandarmii lucreau " mină în mină cu hoții. Păcală se dă drept un hoț vestit patronat de " mai marele jandarmilor ". Lăsîndu-i să creadă că acum pune la cale o mare tîlhărie, jandarmul cade în curiozitate de Păcală, cerîndu-i să îl primească asociat la furtul armăsarului vizirului pe care îl va vinde hanului tătarilor. Ajutat de Ilenuța, Păcală îi aduce pe toți jandarmii în situația de a fi luați drept hoți de gîște și pedepsiți ca atare de femeile din sat.

Păcală pleacă în lume împreună cu Ilenuța, legați de o dragoste curată. În drumul lor nimeresc la o cucoană trufașă, bătrîna și urîță, care visează să se mărite cu un bogătaș.

Păcală se angajează slugă la cucoană și, cu ajutorul Ilenuței, reușește să-și bată joc de ea; mai întîi îi vinde o simplă ramă drept oglindă fermecată; cucoana se va boi cu funingine

pînă ajunge ca o sperietoare, avînd însă în "imaginea din oglindă" chipul Ilenuței. Banii pe care Păcală i-a primit de la cucoană pentru oglinda fermecată îi dă unui bătrîn servitor din casă care nu fusese plătit niciodată pentru munca lui. În bucuria generală exprimată printr-un dans vesel se încheie prima parte a spectacolului.

La începutul părții a doua, Păcală și Ilenuța se odihnesc la umbra unui copac. Apar Logofătul și Vechilul moșiei pe care se aflau. Ei o iau cu forța pe Ilenuța, pentru a fi mireasa boierului

Păcală, supărat, intră într-o circumămă ca să-și înnece amarul în vin. Aici vede cum circumamarul înghea oamenii turnîndu-apă în vin. Se hotărăște să-l pedepsească și pe circumamarul necinstit, profitînd de lăcomia lui. Il convinge că un galben de aur pus în apă o transformă în vin și deci poate vinde apă la prețul vinului. Circumamarul cade în curcă și își împarte singur aurul sătenilor.

Păcală pleacă la curtea boierului și-o scapă pe Ilenuța. Păcală îl păcălește pe boier demonstrîndu-i că pămîntul lui este fermecat și că dublează numărul banilor îngropați în el. După ce boierul învață "vrăjitoria" va asista și va "juca" la nunta lui Păcală și a Ilenuței, care are loc chiar cu aprobarea sa; de oameni, țărani îi vor lua, de sub ochi, sacii cu galbeni.

Păcală va da un ban unui copil sărman, ca să cumpere o capră pentru familia sa.

Păcală și Ilenuța, tinerii căsătoriți pleacă mai departe în lume. În cale, se întîlnesc cu niște tîlhari care vor să-i omore. Păcală, profitînd de faptul că fiecare vrea să fie șef, izbutește să-i păcălească, încît tîlharii ajung să se lupte între ei. Păcală și Ilenuța fug. Tocmai acum cînd credem că cei doi tineri vor trăi fericiți, lui Păcală îi iese în cale Moartea. La judecata lui Păcală vin să-l acuze toți cei care au fost păcăliți, dar îl vor apăra oamenii săraci pe care i-a ajutat. Moartea îi propune lui Păcală un tîrg : ea renunță să-i ia viața, dacă Păcală renunță la năzdrăvăniile lui. Păcală nu vrea să renunțe, el preferă să-și curme singur viața iar Moartea se oferă să-l ajute și ... se va trezi legată de un copac. Păcală a reușit să păcălească și Moartea. Împreună cu Ilenuța, pleacă mai departe în lume să facă dreptate și să înveselească oamenii.

În versiunea realizată în 1971, spectacolul " SNOAVE CU MĂȘTI " a fost prezentat la Albany (S.U.A.) și Montréal (Canada) cu ocazia celui de al IV-lea Congres al ASSITERJ (iunie 1972) și ulterior în Cuba, în Franța, în Italia (la bienala de la Veneția - 20-30 oct.1972) și în Japonia.

Iată câteva extrase din presă :

Saturday Review Magazine, 9 septembrie 1972

... Românii au creat scene acționînd niște discuri (pancuri) uriașe pe care erau pictați copaci sau interioare. Întoarse pe partea cealaltă, ele s-au dovedit a fi măști ale viciilor pe care Păcală le combătea ... Niciodată pînă acum nu am văzut măști folosite în acest mod - mai întîi mari, pentru a caricaturiza o noțiune abstractă, apoi reduse, pentru a o aduce la scara umanității și în cele din urmă, de mărime naturală, pentru a exprima personificarea într-un personaj. Și toate acestea cu atîta dăruire și măiestrie, încît chiar atunci cînd repetiția ne-a făcut să ne așteptăm la următorul viciu și următorul set de măști, se producea mereu o surpriză care stîrnea un nou val de rîs ...

La Presse, Montréal, 19 iunie 1972

Rien qui déclasse le spectacle des Roumains !

... un spectacle sortant vraiment de l'ordinaire et perçu comme tel par une salle transportée littéralement au troisième ciel ...

Nuovo Notiziario, vol.XVII,nr.11, noiembrie 1972.

La Bienala de la Veneția

Cel de al X-lea Festival Internațional de teatru pentru copii

... Compania română a prezentat criticii venețiene un al doilea spectacol (primul a fost Pinocchio, n.n.) cu " SNOAVE CU MĂȘTI ", la Teatrul Palatului Grassi. Și de această dată, Ion Lucian, coautorul textului și interpretul " celor șapte vicii ", s-a aflat în cadrul unei acțiuni scenice neîntrerupte, credincioasă mai ales ritmurilor de cîntec și dans ale folclorului tradițional românesc ...

Si cîteva extrase din presa română, la noua premieră cu
SNOAVE CU MASTI din 28 martie 1981.

... In spațiul teatral creat de Irina Borovschi, de
coregraful Theodor Vasilescu și de regizorul Ion Cojar, ochiul
stăruie îndelung pe explozia culorilor care inundă scena și
spectatorul se contaminează de pofta de joc a actorilor. Acceptarea
nedisimilată a convenției teatrale, recuzita minimă și funcțională
jocul interpreților epurat în general de trucuri, de mijloace
șarjate, imprimă reprezentației acea distanțare spirituală nece-
sară, care dă ecou contemporan lumii lui Păcaală ...

România literară, 4 iunie 1981

... comedia lasă plasticii scenice să lege și să
completeze tablourile ; muzica și dansurile din toate zonele
patriei susțin obiceiuri și datini de nuntă, de petrecere, de
drumeție. Costumele, stilizate vin din zonele cele mai vechi ale
portului popular, măștile sînt demne de o expoziție prin măiestria
cu care au fost create ...

Scînteia, 17 iunie 1981

..." Tot Ion Lucian, în multe și felurite roluri, ține,
în spatele său puternic, spectacolul, dar trebuie să recunoaștem
că întreaga trupă funcționează de astădată unitar și spiritual, bi
reglată și meritoria distribuită. Ce funcție au aici măștile ? Iată
un subiect care și-ar cere o dezvoltare ...

Oricum, experiența e de reținut și stîrnește interes rea
mai ales într-un domeniu, al teatrului de copii, care numai de per
colul fanteziei nu e amenințat. Deocamdată ... "

Tribuna, 18 iunie 1981

... "Snoave cu măști" este un spectacol de sorginte
populară, care prezintă, într-o ținută contemporană, cîteva izvoare
de neseecat ale folclorului românesc, valorificînd vechiul obicei
folcloric al jocului cu masca " ...

Dobrogea nouă, 17 mai 1981

A la Biennale de Venise

Le X-e Festival International de théâtre pour les enfants

o o o La compagnie roumaine a présenté devant la critique, de Venise un deuxième spectacle (le premier étant Pinocchio, n.n.) LES JEUX DE MASQUES, au Théâtre du Palais Grassi. A cette occasion aussi, Ion Lucian, co-auteur du texte et l'interprète des "sept vices", s'est trouvé au milieu d'une action scénique ininterrompue, fidèle surtout aux rythmes des chansons et des danses folkloriques de la tradition roumaine...

"Je suis très heureux de saluer le brillant et le charmant spectacle, mis en scène par Ion Cojar et interprété par les excellents comédiens du Théâtre Ion Creangă de Bucarest. Merci, pour la joie donnée par votre art..."

Sah Azizov

Directeur du Théâtre Central
pour Enfants de Moscou

"Bravo, pour le Théâtre Ion Creangă qui a eu un bien mérité succès aux Etas Unis. Vous nous avez offert de la joie et de la satisfaction artistiques. Plus je vous vois, plus j'aime la Roumaine et les Roumains..."

José Géral

Directeur du Théâtre Toor Bruxelles

Et voilà quelques extraits de la presse roumaine, à l'occasion de la nouvelle première avec JEUX DE MASQUES, du 28 mars 1981.

... Dans l'espace théâtral créé par Trina Borovschi, par le chorégraphe Theodor Vasilescu, et par le metteur en scène Ion Cojar, le regard est attiré longtemps par l'explosion des couleurs qui inondent la scène, et le spectateur est contaminé par le plaisir de jouer des acteurs. L'acceptation non-dissimulée de la convention théâtrale, les accessoires minimes et fonctionnelles, le jeu des acteurs, généralement épuré des trucs habituels, des moyens chargés, impriment à la représentation cette distanciation spirituelle si nécessaire qui confère un écho contemporain au monde de Păcală...

România literară, 4 juin 1981

... la comédie laisse à la plastique scénique le rôle de lier et de compléter les tableaux; la musique et les danses de toutes les régions du pays soutiennent

Snoave și schițe

22 România literară

Teatru

UN excurs de trei zile prin repertoriul Teatrului „Ion Creangă” mă obligă la comentarii despre colajul încercat în *Snoave și măști* de Virgil Puicea și Ion Lucian și *Caragiale, o soacră și... alții* adaptare de Ileana Cirstea după o piesă într-un act și câteva schițe de I. L. Caragiale.

De fapt colajul presupune o anumită eterogenitate în toate domeniile artistice unde el există, așadar, nu știu dacă este un termen potrivit până la capăt în cazul de față. Oricum, gestul de a alipi șase snoave sau o piesă scurtă și câteva schițe, chiar dacă sînt de același autor, ține întrucîtva de această tehnică. Reușita este o chestiune de armonizare. Pentru că, în cazul spectacolelor citate atît ansamblul snoavelor cit și cel al reprezentației caragiariene, este discontinuu și nu pauzele dese de schimbare a decorului dau această senzație, ci sentimentul de „sfîrșit”, de ultimă cădere a cortinei, după fiecare scenă epuizată. Cel puțin *Caragiale...* îți oferă de cîteva ori prilejul să crezi că luminile sălii se vor aprinde definitiv. *Snoave cu măști* e mai unitar, personajul Păcală este totuși o permanență care conduce spectacolul spre finalul convențional, ajutat de regie și scenografie. Înșiruirea unor aventuri ale acestui lubit și cunoscut erou popular permite autorilor defilarea unei galerii de tipuri existente în folclorul nostru vechi. Acesta e de fapt și scopul mărturisit în „prologul”. În versuri fără nici o calitate literară pe care întreaga trupă îl susține. Nici povestea propriuzisă nu excelează în calitate literară, dar interesul pentru acțiune și vivacitatea actorilor fac să nu se mai distingă sunetele false din replică. Intențiile educative și divertive sînt astfel atinse, și acest spectacol (pentru copil și numai pentru el) își este propria sa măsură.

Despre regie, numai bine. Ion Cojar „a văzut” potențiala explozivitate a snoavelor, i-a pus pe actori să se miste în ritm vivace să-și care singuri și în văzul lumii decorurile, le-a exploatat la maximum virtuțile interpretative, de timbru și mișcare, odată cu costumația ce a transformat gestul, vocea, totul nuanțat extrem. Ion Lucian, într-o mulțime de roluri succesive, a oferit un joc de excepție, ajutat de prezența meteorică a talentatilor Jeanine Stavarache și Gheorghe Gimă. Un rînd special pentru atrăgătoarea și imaginativă Luluca Bălălu. Ceilalți actori, în frunte cu Ion Gh. Arcudeanu (Păcală) și Daniela Anencov (Ienuța, celălalt personaj principal) nu trec de cenusia barieră a mediocrității. Regia tehnică (Laura Riga) a funcționat perfect, iar decorurile, măștile, costumele vii, sînt un plus valoric adăugat reprezentației de Elena Simirad-Munteanu.

În *Caragiale...* am recunoscut, nu fără nostalgie, modalități regizorale din vremea autorului, conservate cu îndărătnicie decenii de-a rîndul în teatrul românesc. Nu văd pe cine mai interesează, însă, aceste fragmente de „istoria” teatrului (La fel de neinteresant, cu excepția lui Marius Rolea, actorii). Nu asta este însă problema acestui teatru. Pare-se că se numește „pentru copii și tineret”. Nici una din piesele aflate în repertoriul acestui an nu justifică partea a doua a titlaturii. Dacă, cu indulgență, unele spectacole ar interesa și pe adolescenții pînă la săsprezece ani, să nu uităm că nivelul intelectual al elevilor și studenților este la distanță amestecare de ceea ce li se oferă. Tinerete nu înseamnă pubertate de gust, și dacă ambițiile actuale ale teatrului au fost, să zicem, realizate, responsabilitățile, datorile sale, nu.

Anton Román

Folclorul sau bucuria de a fi

TEATRUL „ION CREANGĂ”: Snoave cu măști
de Ion Lucian și Virgil Puicea

Luni 18 octombrie 1971

Daniela Anencov și Ion Gheorghe Arcudeanu în „Snoave cu măști”

INFORMATIA CITO

Toți Feți Frumoșii basmelor pe care le-am quizit vreodată primesc la leagăn binecuvîntarea ursitoarelor, cresc într-o clipă cît alții într-un an, își rapun vrăjmașii unul după altul — și toate acestea numai ca să se însoare cu o leiană cu coșite de aur și să trăiască fericiți împreună pînă la adînci bătrîneți. Dacă Feți Frumoșii și Căminzele îmbătrînesc vreodată.

Ion Lucian și Virgil Puicea istoriască miilor spectatori al Teatrului „Creangă” cam ceea ce se așteptau să doreau și să audă. Cu deosebire, de astă dată, eroul întâmplător nu se numește Făt Frumos, ci Păcălă, ceea ce schimbă puțin lucrurile.

Dar nu povestea e importantă în Snoave cu măști. De altfel, autorii spectacolului nici nu tin cu tîd dinadinsul șo uiam în aerios. Dimpotrivă. Basmul cu Păcălă devine pretextul unei reprezentări de teatru, în teatru, declarat convențională, violent colorată, zgomotoasă, vițace și diversă — un moment de teatru popular în miezul unui iarnărc, cu măști, muzică și dans, cu versuri premelitate native, cu un spațiu de joc parcă improvizat și un decor pe care-l poți crede întocmit la repezeală din ceea ce s-a găsit prin preajmă: roata cu panglică de bilcutilui, bună să închipuie soarele sau luna (după trebuință), dintr-o cergă vîrgată, îndoită cu îndemnare, a iesit ceva ce seamănă toarecum cu un brad, două-trei lămpuri de colo-colo tin loc cînd de mese, cînd de uși, cînd de copaci... Iar dacă vînturile de borangie fluturătoare de cele trei fete trebuie să ne facă să înțelegem că — în clipa aceea — ele sînt ursitoare, străchintele smălțuite sînt cu siguran-

fă asează la vedere numai și numai pentru plăcerea de a le privi. Această polifonică desfășurare de artă și tradiție populară, într-o ambianță autentică fărîneasă, nu caută însă nici o clipă reconstituirea etnografică, scrupulozitatea documentară. Folclorul e prezent în spectacolul lui Ion Căjar nu ca obiect de observație și de imitație, ci ca expresie spontană a unui sentiment: a bucuriei de a exista, o bucurie simplă și sănătoasă, pe care o simți dăinuind dintotdeauna și trecînd mai departe, din tată în fiu. Totuși se vede și se petrece în scenă pornește din această stare de spirit și se întoarce la ea, se subordonează ei. Totul — de la culorile lui pe care scenografa Elena Simirad-Munteanu le-a împrăștiat pe scurturele sau pe cărîmzele — la puritatea lemnului, și de la căldura februrilor grele din fustele femeilor la momentele de cîntec și dans ce nu se aneazează ornamental spectacolului ca „numere muzical-coreografice” ci sîntec din el, fierbînt și călduros și stîrșit ale unui preajmă de energie. Chiar și resorturile povestii (pieșa funcționantă, modest, ca simplu suport al exuberanței sale montan) se supun prompt intențiilor regizorului — ca și cum viciorile lui Păcălă asupra adversarilor săi n-ar fi fost deajuns, moartea însăși trebuie să se dea bătută, în hohotele de ris ale unei existențe puse pe șott.

Să nu uităm să adresăm mulțumiri actorilor pentru această frumoasă după amiază petrecută la Teatrul „Creangă”. Mai tîrziu — tuturor actorilor, căci Snoave cu măști e o reprezentare de echipă, cu o distribuție solidă, din care doar cînd și cînd se detașează pentru o clipă fărîmeci Genoveva Preda, sau grăția Jeannei Stăvarache, ori puritatea gravă a Anței Zamfirescu. Apoi — cu deosebire — lui Ion Lucian pentru căle sale personaje deștep haz imens pe care le compune cu o precizie demnă de invidiabil, lui Ion Gheorghe Arcudeanu pentru umorul lui blăj și Daniiei Anencov pentru neperosimilajul gîlbăie plătitoare, de adăvîrata Căminzeana din poveste.

Adriana Rotaru

Simbătă 13 noiembrie 1971

INFORMAȚIA

Teatrul
**ION
GREANGĂ**
prezintă

Premiera
**SNOAVE
de MĂȘTI**

de VIROIL PUIȚEA și
ION LUCIAN

Dir. de scenă:
ION COJĂR
Scenografie:
ELENA S. MUNTEANU
Coregrafie:
CECILIA HOPPE

0.5

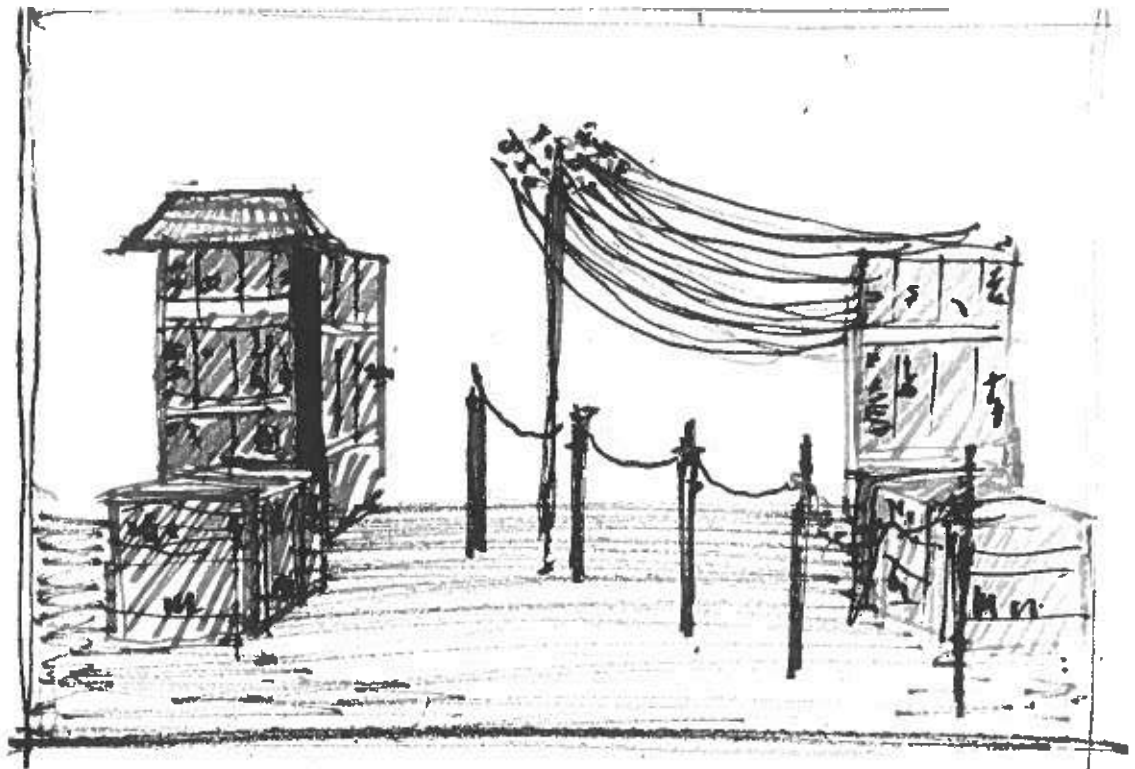

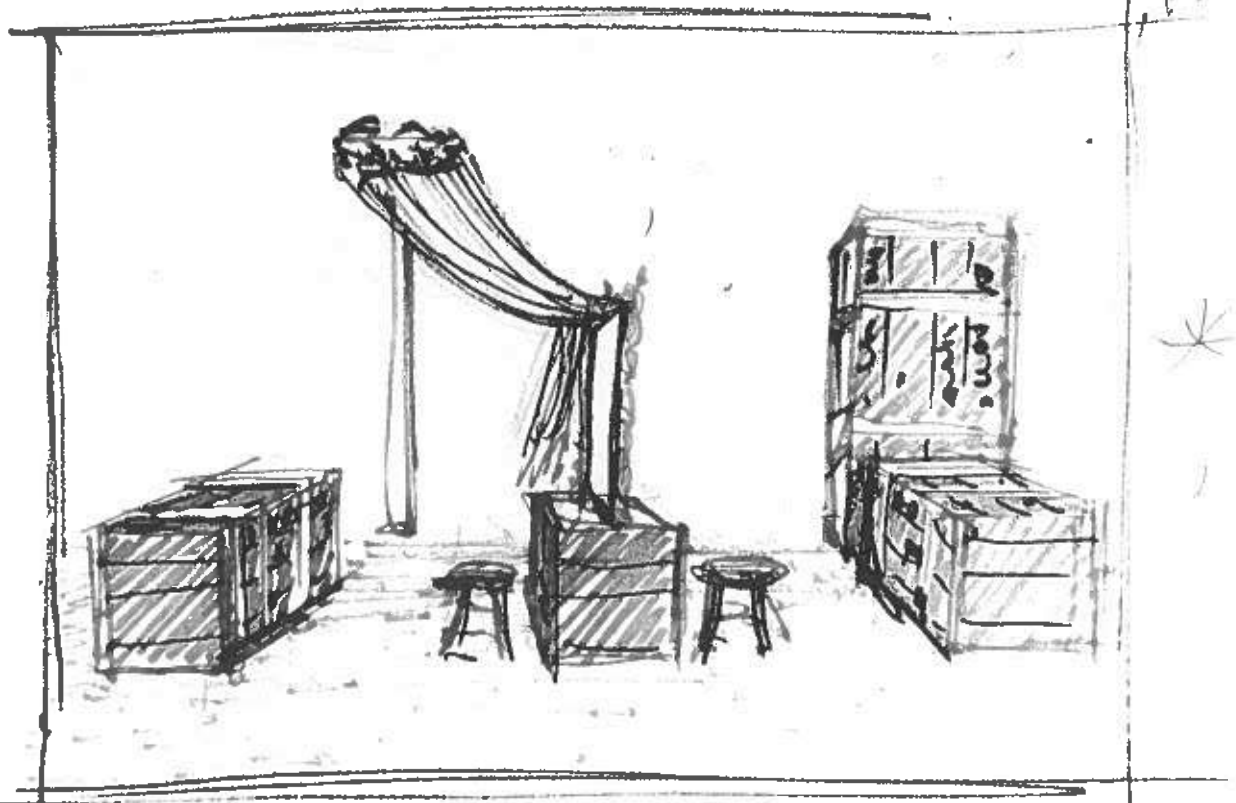
INFORMAȚIA artă

• Alături de N-a fost în zadar, dramaturgie de Al. Mirodan după romanul lui Al. Șperco (pusă în scenă de Barbu Dumitrescu), teatrul „Ion Creangă” pregătește pentru deschiderea stagiunii spectacolul de inspirație folclorică *Snoave și măști*, pe un text scris de Ion Lucian și Virgil Pulcea. Regizorul Ion Cojar a distribuit principalele roluri actorilor: Ion Lucian, Ion Gh. Arcudeanu, Daniela Anencov, Jeanine Stavache, Gh. Gîmă, Gh. Vrinceanu, Victor Rădovici, Mișu Andreescu, Geneveva Preda.

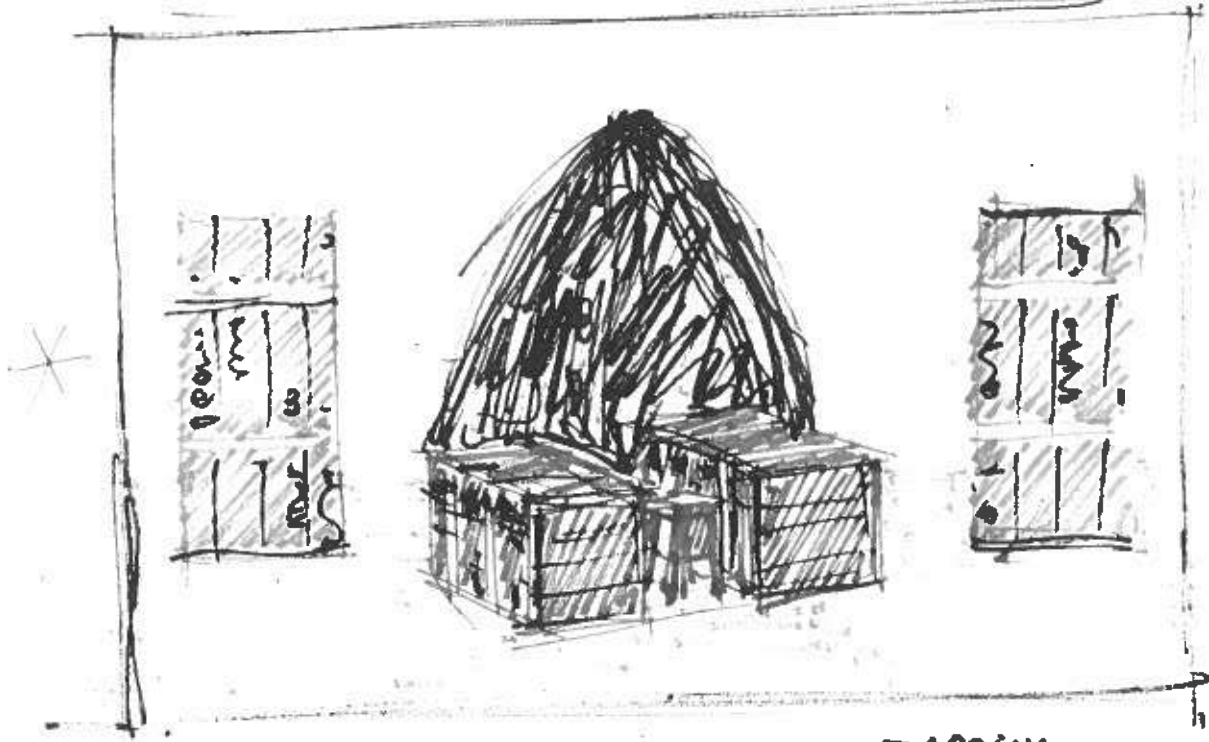
Joi 16 septembrie 1971

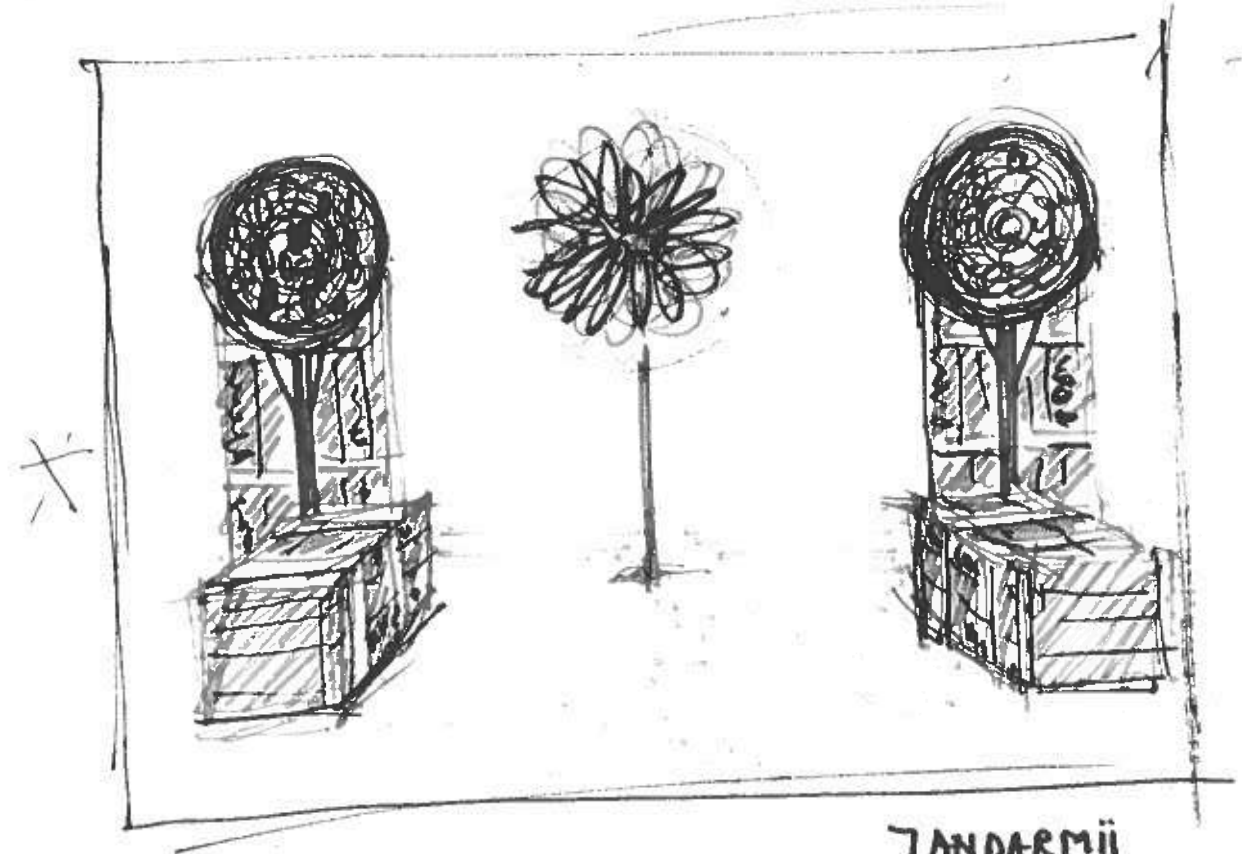
ILENUȚA

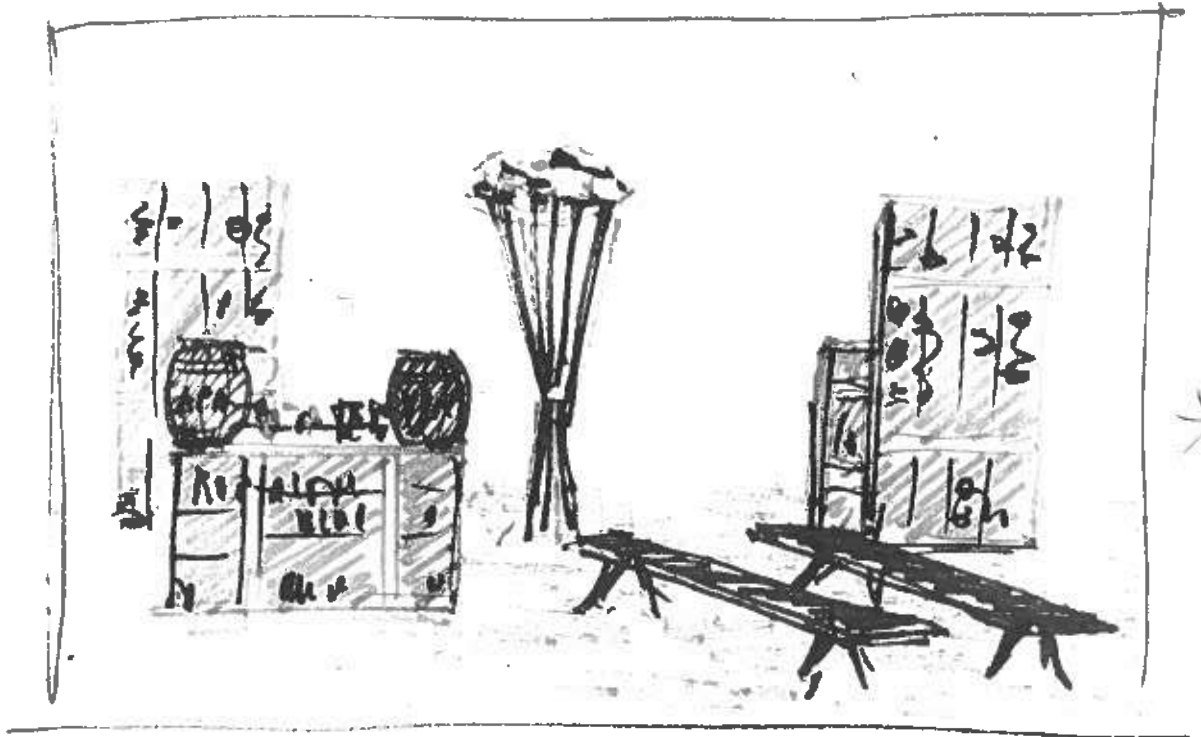
CUCOANA

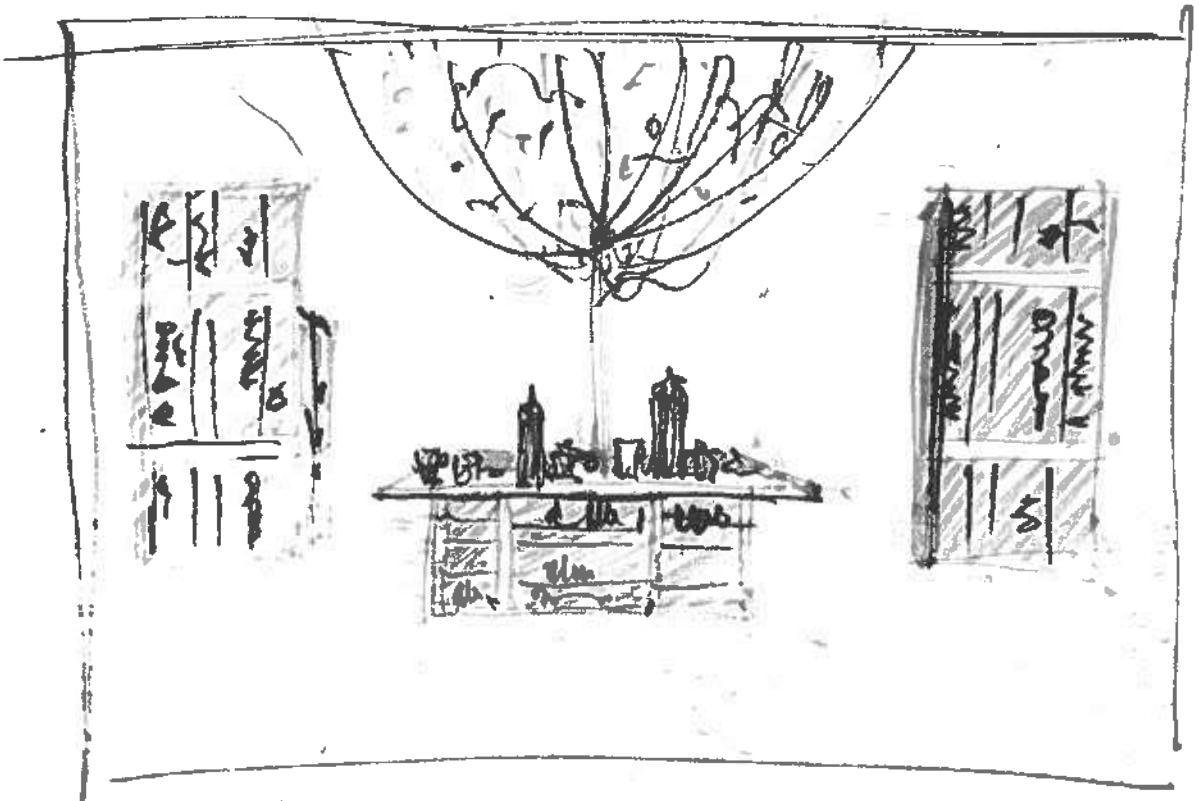
ZAPCIUL

JANDARMII

CIRCIUMA

BOGATUL